

О. С. Петько

*здоб. I курсу другого (магістерського) рівня освіти
економіко-правового факультету ОНУ імені І. І. Мечникова*

Науковий керівник: к.ю.н., доц. М. О. Саракуца

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС НА ТЛІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Війна в Україні спровокувала найбільш масову хвилю міграції з часів Другої Світової Війни. За статистичними даними наразі у різних країнах Європи перебуває близько 5 мільйонів українських біженців, 90% з яких становлять жінки та діти. Найбільше біженців зі статусом тимчасового захисту зареєстровано в Польщі – 1 169 500 осіб, Німеччині – 641 390 та Чехії – 373 820 осіб.

Країни Європейського Союзу завжди були привабливими для різних категорій мігрантів. Закріплений у Договорі про Європейський Союз принцип вільного пересування осіб і «політика відкритих дверей» сприяли розвитку кризових процесів під час масових

еміграцій. Пункт 2 статті 3 Договору закріплює, що «Союз надає своїм громадянам простір свободи, безпеки та правосуддя без внутрішніх кордонів, в рамках якого забезпечується вільне пересування осіб у взаємозв'язку з відповідними заходами з питань контролю зовнішніх кордонів, надання притулку, імміграції, а також запобігання злочинності та боротьби з цим явищем» [1].

Сьогодні перед ЄС стоять складні завдання: розробити і затвердити нові принципи і програми дій міграційної політики; встановити довгострокові цілі і пріоритети. Існуюче правове регулювання міграції та міграційна політика ЄС в останні роки, сприяли скороченню рівня незаконної міграції і згладжуванню міграційного кризи у всій Європі [2, с. 356]. Саме тому питання проблем міграційної політики ЄС є особливо актуальним зараз, коли Європейський Союз стикнувся з найбільш масовим процесом міграції за останні десятиліття.

Основною проблемою у даний час можна виділити протиріччя між національними законодавствами та поглядами держав – членів Європейського Союзу щодо прийняття та розселення мігрантів. Проблема пов'язана з функціонуванням системи притулку. Попри намагання уніфікувати процедури міжнародного захисту, координація країн-членів при прийнятті рішень щодо надання статусу біженця та відмов у його наданні лишається недостатньою, призводить до небажаної і фактично нелегальної міграції шукачів притулку територією ЄС у пошуках кращих варіантів [3, с. 97].

Ще на початку війни деякі країни ЄС домовилися між собою та погодилися впускати усіх українців, незалежно від наявності

документів. Пізніше Європейський Союз ухвалив спільне рішення про новий механізм захисту українських біженців, який отримав назву «тимчасовий захист», та який Європа застосувала вперше в історії, саме тому її механізм виявився досить не ідеальним. Наприклад, українці, які звернулися по тимчасовий захист у Польщі, отримали номер PESEL, що є аналогом українського ідентифікаційного номеру. Номер дозволяє перебувати в Польщі протягом 18 місяців від початку повномасштабної війни, дає дозвіл на роботу, навчання для дітей тощо. Проте жодних фізичних довідок або пластикових карток на підтвердження статусу польська держава не надає.

Особисто я оптимальним рішенням такої проблеми у міграційній політиці бачу закріплення єдиних міграційних стандартів на рівні Європейського Союзу і їх відповідну імплементацію, завдяки чому мігранти у різних країнах ЄС матимуть однаковий статус. Це допоможе уникнути різної кількості мігрантів у різних країнах, їх рівномірний розподіл. На думку колишнього помічника Управління Верховного комісара ООН Мортена Лісборга, нинішня система надання притулку є дорогою, несуттєвою і неефективною. Вона просто не пристосована для вирішення майбутніх криз, пов'язаних з біженцями та мігрантами [4].

Також актуальною проблемою є проблема працевлаштування та соціальної допомоги. Найбільш привабливим країнами для трудових мігрантів є країни Західної та Центральної Європи, порівняно з іншими країнами ЄС. Серед основних причин того, чому трудові мігранти обирають країни Західної та Центральної Європи, як кінцеві

пункти трудової міграції, доцільно зазначити економічний аспект (країни ЄС з більш високим рівнем життя пропонують вищу заробітну плату) [5, с. 6]. У сучасних умовах, враховуючи кількість мігрантів через війну в Україні, підходи країн до надання дозволів на працевлаштування є досить різними. Деякі країни вимагають отримання відповідного дозволу на роботу окремо від статусу тимчасового захисту, що у результаті може призвести до нерівномірного розподілу мігрантів. Щодо соціальної допомоги мігрантам, то підходи країн ЄС щодо цього питання також є досить різними. Наприклад, Франція є привабливою країною для міграції з огляду на досить високі соціальні виплати, що, у свою чергу, спричинює серед мігрантів тенденцію до безробіття, адже через великий розмір виплат у мігрантів просто немає бажання працювати. Це, у свою чергу, породжує велику кількість біженців та мігрантів у країні без відповідного працевлаштування та економічної користі.

Ще одним викликом є відсутність механізму ефективного реагування на кризові ситуації. Криза 2015 р. довела необхідність бути готовими до дій в умовах форс-мажору, коли звичайні законодавчі механізми надання притулку непридатні. Так само пандемія COVID-19 підтвердила потребу у гнучкості міграційного законодавства, оскільки в умовах карантину європейським країнам довелось ухвалювати неординарні рішення щодо продовження термінів перебування іноземців [6].

Отже, можна зробити висновок, що попри зусилля Європейського Союзу щодо подолання міграційної кризи наразі міграційна політика і система ЄС має багато прогалин і неточностей,

що особливо можна помітити зараз в умовах великої міграції українських біженців у зв'язку з війною. Проблеми і недоліки міграційної політики ЄС потребують більш детального аналізу і вивчення, а також розробки механізмів та інструментів їх подолання і усунення.

Список використаної літератури

1. Договір про Європейський Союз : Договір, Міжнародний документ від 07.02.1992. Редакція від 13.12.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text (дата звернення: 15.10.2022).

2. Саракуца М.О. Подліснюк І.С. Міграційне право Європейського Союзу: виклики сучасності. *Правові засади організації та здійснення публічної влади*: збірник тез III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2020. С. 353 – 357. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/30029/1/353-357.pdf> (дата звернення: 15.10.2022).

3. Малиновська О.А. Сучасний розвиток міграційної політики ЄС та міграційні перспективи України. *Демографія та соціальна економіка*. 2021. No 2 (44). С. 92 – 109. URL: <https://dse.org.ua/archive/44/6.pdf>.

4. Міграційна політика ЄС – це катастрофа. *Politiken*. URL: <https://inosmi.ru/social/20170403/239022762.html>.

5. Чернега О.Б., Яковенко Ю.В. Міграційна політика ЄС: тенденції формування міграційних потоків та механізми

вдосконалення. *Економіка та суспільство*. Випуск №22/2020. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2.-CHernega-O.-B..pdf>.

6. Immigrant Key Workers: Their Contribution to Europe's COVID-19 Response. URL: https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/immigrant-key-workers-their-contribution-europes-covid-19-response_en.